

kažejo dopolnilne volitve. V Čakovci in pa v Nitri je vlada morala skrajno pritiskati, da je zmagala s svojima kandidatoma. Poklicali so se žandarmi in policijsti, ki so zastopili mesto in preprečili vsako svobodno gibanje opozicijskih volilcev. Kdor je kaj agitoval za opozicijskega kandidata, je takoj prišel v zapor, češ, da ljudi hujska.

Volilna komisija je naprej pustila k volitvi vladne privržence. Nobenega ni natančno izpraševala, če je pravi, šlo je kaj hitro. V tem je pa opozicija v Nitri zunaj mesta morala čakati, kdaj pride na vrsto. V mesto opozicijskih volilcev niso pustili.

Ko so pa opozicijski volilci prišli na vrsto, je pa volilna komisija vsacega natančno izprašala po imenu, stanu, rojstvenem kraju in kdo ve, po čem še vse, da je le volitev zavlačevala. Če volilec ni kaj ravno tako povedal, kot je v seznamu volilcev, pa ni smel voliti, če tudi o njegovi identiteti ni bilo nobene dvojbe. Tako je jeden rekel, da je usnjarski fabrikant, v seznamu volilcev je bilo zapisano izdelovalec usnja. Predsednik volilni komisiji je takoj izjavil, vi niste pravi, in ne bode volili. Nekemu trgovcu se je zabranilo voliti, ker je rekel, da trguje z norimberškim blagom, dočim je bilo zapisano, da trguje z galanterijskim blagom. Priproste kmete so pa seveda še z ničevnejšimi razlogi odgnali.

To izpraševanje je trajalo dolgo, in mnogi opozicijski volilci so se naveličali čakanja na dežji in odšli, ker se je bližala noč. Iz sedmih velicij vasij ni nikdo volil. Pa kaj bi opisovali nepostavnosti, vsaj zadostuje to, da je izvoljeni poslanec, tajnik v ministerstvu notranjih stvari, odložil svoj mandat, ker se je vlada bala razpravljanja o tej volitvi v zbornici poslancev. Na Ogerskem so vajeni že nepostavnosti pri volitvah in se za malenkosti ne brigajo, in če kdo ne vsprejme zaradi nepostavnosti pri volitvah mandata, si pač moramo misliti, kako se je moralo postopati.

Če se pa vlada ora pri volitvah posluževati že taci sredstev, potem je vsekako stališče za njo in za nje stranko jako nevarno. Seveda liberalci so jo jako zagazili, ko so Banffyja spravili na krmilo. Ta mož je znan po svoji brezozirnosti in zatorej more stranko pripraviti le ob dobro ime in poleg tega ga vsi Nemadjarji tako sovražijo, da so jedini proti vladi, kateri je on na čelu. V Čakovci in Nitri so tudi skoro le slovanski volilci volili opozicijskega kandidata. Ker tudi v zbornici poslancev nimajo liberalci več zanesljive večine, je njih sistem pač malo v nevarnosti, posebno če bode opozicija znala pridobiti si nemadbarske narodnosti. Tega se boje najbolj liberalci in po njih listih se sliši javkanje, da je v nevarnosti madbarski značaj ogerske države. Velicega upanja mi še nimamo, da bi se že sedaj na Ogerskem na bolje obrnilo, ker ljudska stranka in nemadbarske narodnosti še niso dovolj organizovane in tudi mej njimi še niso vse zadeve jasne. Toliko pa lahko rečemo, da kadar pride kako izboljšanje, prišlo bode od spodaj iz prebivalstva, ne pa od zgoraj od gospodske zbornice.

Politični pregled.

Volilna reforma le jako počasi napreduje. Levičarji in konservativci drug drugemu nasprotujejo in sploh dokazujejo, da jim primankuje dobre volje. Levičarji bi dovolili novi kuriji 70 poslancev in sicer vsakemu razredu po 38. Desničarji pa ne dovolijo v več kakor 40 ali k večjemu 50, in poleg tega hoté, da bi od novih mandatov dobili jih le 15 delavci, druge po mali davkoplačevalci. Seveda za tako volilno reformo ne more biti nikdo drugi kakor Hohenwartov klub, vsaka stranka, ki hoče količkanj za demokratično veljati, jo mora zavreči. Vidi se, da pri konservativcih vzlic njih naglašanju katoličanstva človek samo na sebi ničesa ne velja, temveč le premoženje. Tako očitno kapitalističnega načela niti nemški liberalci niso nikdar naglašali. Vidi se, da v konservativnem klubu odločujejo veleposestniki, ki nimajo srca za narod. Pri taci razmerah pač ni pričakovati, da bi sedanji parlament dognal kako volilno reformo, sicer bi pa tudi, če jo dožene, ne ugajala razmeram in potrebam prebivalstva.

Schönbornovo potovanje v Rim. — Grof Schönborn bo menda jako malo opravil v Rimu. Druzega ni bilo pričakovati. Kiščanski socijalisti ne nasprotujejo tako cerkveni avtoriteti, da bi v Rim spoznali potrebno dajati jim kake resne ukaze. V cerkvenih stvareh so škofom pač pokorni, v političnih pa pač niti papež ne bode zahteval, da mora biti vse po željah škofov, vsaj je svaril v svojih enciklikah že duhovščino, naj se ne meša preveč v politiko. Sicer pa kardinal grof Schönborn ni potoval v Rim po sklepu škofov, temuč stvar so se domenili finančni in učni minister in minister vnanih stvari, katerim dunajski protisemitje ne ugajajo. Pridobili so potem zase nekaj škofov, in tako spravili kardinala grofa Schönborna v Rim. Koalicija je potrebovala podpore iz Rima in se je nadejala, da jo dobi, če pojde zanjo govorit kardinal visocega rodu. Stvar bi se bila posrečila, da niso bili prezgodaj razkrili namena kardinalovega potovanja. Jednokrat se je uže bilo posrečilo koaliciji in učenemu ministru dobiti odobrenje iz Rima za svoje postopanje. V Vatikanu niso namreč v marsičem dobro poučeni in se dajo preslepiti, a sedaj se je pa že oskrbelo za informacije tudi od druge strani. Koaličijski listi bi sedaj radi nevspeh s tem prikrili, da pišejo, da je kardinal bil le povabljen v Rim, da da papežu informacije o protisemitskem gibanju sploh.

Mladočehi mislijo nastopiti drugačno politiko. Naveličali so se sedanje osamelosti in se prepričali, da na ta način ne izsilijo češkega državnega prava. Zatorej mislijo, kadar se koalicija razruši, pridružiti se tisti stranki, katera bode najbolj naklonjena češki enakopravnosti. Ta sklep je jako umesten, ker le tako morejo vplivati na avstrijsko politiko.

Nemški uradniki na Češkem. — Poslednji čas se v meševitih krajih nastavlja jedino uradniki, ki niso večši češčine. To je menda v mislu koalicije, kateri je glavni namen povsod varovati predprave nemštva.

Preganjanje Rumuncev na Ogerskem. — Ogerska vlada je prepovedala nabiranje za spomenik rumunskemu vodji Jouhu. Nabiranje za ta spomenik je napad na ogersko domovino. Oblastvom se je zaukazalo, da naj konfiscirajo za ta spomenik nabrani denar in nabiralce tožij veleizdaje. Več rumunskih učiteljev pride v kratkem pred porotnike zaradi izdaje ogerske domovine.

Bosna. — Vlada bosenska je letos Srbom prepovedala praznovati praznik sv. Save. Vladi se menda zdi, da ima ta praznik panslavističen značaj. Nam se ta prepoved ne zdi umestna, ker so Srbi vendar najštevilnejši za Mohamedanci v Bosni in Hercegovini.

Rusinske stranke se zbližujejo, da bodo vzajemno postopale pri bodočih deželno- in državnozbornskih volitvah. Poljski in drugi koaličijski listi se zaradi tega jako jeze na Mladoruse, kateri so bili dosedaj na njih strani.

Nemčija. — Sporočali smo zadnjič o nejedinstvu, ki vlada v Nemčiji glede proslavljenja 80letnice Bismarckove dne 1. aprila. Na edni strani nepopisno navdušenje za Bismarcka, na drugi pa neodjenljivo še večje in mnogoštevilnejše nasprotstvo. Minolo soboto je nemški državni zbor zavrgel s precejšnjo večino predlog, da naj se čestita Bismarcku k njegovi 80letnici. Torej celo zastop, katerega je Bismarck ustvaril, mu je nasproten in se ne bo udeležil njegovega slavlja. Preznačilno pač za Nemčijo. Jasno torej, koliko nasprotnikov ima Bismarck. Da je pa to nasprotstvo utemeljeno, ni dvoma. Ker se je zavrgel omenjeni predlog, nastal je grozen krik med prijatelji Bismarckovi. Očita se državnemu zboru nehvaležnost in Bog si ga vedi kaj. Državnozborni predsednik in eden podpredsednik sta odstopila in cesar sam je Bismarcku v posebnem telegramu izrazil svojo nevoljo vsled postopanja večine državnega zbora. Krona in ljudsko zastopstvo sta si torej glede proslave Bismarckove v odločnem nasprotstvu. Ko bi nemška vlada upala, da bi z razpustitvijo državnega zbora kaj opravila in z novimi volitvami pridobila več zastopnikov za svoje intencije, bi brezdvomno razpustila državni zbor in razpisala nove volitve. Ker se boji pa ravno nasprotnega, brezdvomno tega ne bo storila. Z novimi volitvami bi namreč ravno nasprotniki vlade — socialisti zopet kaj pridobili.

Francija. — Novi republikanski predsednik francoski Feliks Faure kaže svoje največje zanimanje za vse državne zadeve. Višjemu vojnemu svetu predseduje navadno le vojni minister. Ker pa je republikanskemu predsedniku s posebnim zakonom dana pravica, da razprave višjega vojnega sveta lahko sam vodi, odločil se je predsednik Faure obravnavam višjega vojnega sveta, če se bo šlo za splošne državne zadeve, sam predsedovati. Tega prejšnji predsedniki niso storili. Tudi se je predsednik odločil, da hoče velikim vojaškim vajam po več dni prisustvovati in ne le za en dan si ogledati vso vojaštvo, kakor so delali navadno republikanski predsedniki kot vrhovni poveljniki vojske.

Belgija. — V Belgiji še ni uvedena splošna vojaška dolžnost. Vsak premožnejši se lahko odkupi te dolžnosti, čemur je ta posledica, da vojake služijo le revnejši ljudje, kmetje in delavci. Jasno je torej, da socialistiški duh preveva tudi vojsko. V zadnjem ministerskem svetu je vojni minister general Bressine poudarjal, da socializem močno preveva vojsko in je izrazil dvom, da bi vojska, kakor je sedaj sestavljena, višila v slučajih notranjih nemirov svojo dolžnost. Zahteval je, da naj se čim prej uvede občna vojaška dolžnost. Ministrova izjava je vzbudila veliko senzacijo.

Azija. — O japonsko-kitajski vojski se poročajo razne stvari. Rusija je baje z Kitajsko sklenila tajno zvezo. Rusija bo v slučajih, če Japonska stavi preostre mirovne pogoje, napram Kitajski to podpirala. Da se bo Japonska vsakemu koraku od strani Rusije odločno uprla, je umevno. Sploh se sodi, da kitajsko-japonska vojska glede evropskih koristi še le preide v zanimiv stadij. — Kitajsko-japonska vojska je prevelikega kulturnega pomena za Kitajsko, ki se je vsled velikih izgub prepričala o slabi organizaciji svoje vojske, o pomankljivi upravi in nedostatnih prometnih zvezah. Brezdvomno bo Kitajska z naprejem skušala v vsem tem evropsko kulturo posnemati in ne bo več trdovratno ostala pri svojih navadah. Posebno gradenje železnic se bode moralo svobodneje vršiti. — Vspeh mirovnih pogajanj v Simonoseki je dvomljiv. Japonska vojaška stranka, ki ima sedaj prvo besedo v politiki, je za nadaljevanje vojske do popolnega poraza Kitajcev. Tudi parlament je za to. — Kitajskega pooblaščenca Li-Hung-Čanga, ki se mudi v Simonoseki glede mirovnih pogajanj, je na ulici napal neki fanatični 24letni Japonec in nanj ustrelil ter ga lahko ranil na obrazu. Vsa Japonska odločno obsoja ta atentat. Li-Hung-Čang je baje vse upanje zgubil, da bi se mirovna pogajanja ugodno završila. — Japonci so minole dni napali Pescadores otoke, a so njih napad Kitajci odbili.

Obrtnija.

Umetno staranje lesa.

Z umetno kombinacijo, z bistro hipotezo ali s srečnim slučajem se je že pojasnila marsikaka stvar v prirodi. Posebno se da po umetnem kemičnem potu marsikaj hitreje doseči, nego bi stvar pustili naravni pot. Vsaj smo že danes prišli do tega, da še moremo rast rastlin pospešiti ali pa zadržavati. Nekaj podobnega je tudi v nastopnem načinu staranja lesa. Znano je, da so cenjene stare gosli, posebno take, katere so narejene v delarnicah Amatijeve, Stradivarijeve in Storinerjeve itd., ali na katere je igral dalje kak slavni umetnik. Godci so že imeli tako rekoč prazno vero, da je v taci instrumentih občutka polna duša, katera izliva veselje in žalost v milih akordih. Čudili so se občno, da taka godala imajo polnejši, mehkejši in plemenitejši zvok, kakor godala današnjega časa. Dolgo so si ubijali glave, kako se je dosegla dobrina teh starih godal. Da bi jih posnemali, ali slučajno prišli tajnosti na sled, so lesove zakopavali, obeshali na zrak in da še celo v dimnik; koliko se je že pisalo o tem, kako je ta ali oni odkril tajnost Amatijevo. Pokazalo se je pa, da je bila rešitev stare uganke lažja, nego se je pričakovalo. Dobrino starih instrumentov je napravil jedino čas. Ker pa dandanes ljudje še manj hočejo čakati, je bila naloga v tem, da to, kar je storila priroda v stoletjih, doseči v nekoliko dneh. Ko je znanost dognala, da je potrebno pred vsem le les dobro izsušiti, in odpraviti vse smolnate in olnate snovi, da se doseže najvišji zmožnost za tresenje, to je resanance pri godbi, je tehnika že rešila to nalogo, ki ni družega, kot umetno staranje lesa. Dotični les se zloži v velik železen kotel, tako, da se posamični kosi ne dotikajo, da pridejo s plini dobro v dotiko, in dvanajst ur se prepuste vplivanju vročega, nekega zraka. Tako se odpravi poslednja vlaga iz lesa. Sedaj se kotel zapre, zrak z zračno sesalko iz njega odpravi in napolni s kislikom, kateri se z električnimi iskrani ozonuje. V ta namen sta dve železni žici napeljane po steklenih cevih v kotel, in končujeta se v platinasti osti, mej katerima vedno švigajo električne iskre. Z močnim vplivanjem ozona se v poldne doseže, kar priroda dovrši v stoletjih, to je odstranijo se smolnati deli iz lesa. Tako pripravljajo les za godala s strunami in za klavirje, da se doseže poln lep glas. Sicer pa poslednji čas z ozonom tudi spirit čiste in skušajo celo kože strojiti.

Obrtnijske raznoterosti.

Luženje lesa. Če se raztopljini 50 gr. umetnega alizarina pridene liter vode in nekaj kaplic salmijakovca ter potem les namaže s to tekočino, postane hrastov, jelkov in javorjev les rudeč, ako se je poprej že bil namazal z raztopljino goluna in žveplenokisle ilovice, rujav pa če se je poprej bil namočil s kromovim galunom. Če se pa rabi žvepleno rujavi mangan